

Sprekend Humanisme

Uitwerking van het interview met :

H.J.J. (Harry) Lips (1913-1996)

Datum : 1981

Lokatie : Onbekend

Onderwerp(en) :

- Humanistisch Geestelijke Verzorging (HGV) in de Krijgsmacht (1964-1973)
- Eisen aan geestelijke verzorgers
- Onafhankelijk opstelling van geestelijk verzorgers
- Samenwerking met andere groepen geestelijke verzorgers
 - Continue samenwerking niet mogelijk vanwege ontbreken gezamenlijk geestelijk fundament
 - Incidentele beleidsmatige samenwerking
 - In het verleden (1964-1974)
 - Nu: zou dat nu wel mogelijk zijn?
- Eisen aan geestelijke raadslieden: een kritische houding
 - Kritisch houding extern naar de structuur/ de krijgsmacht,
 - Kritisch houding onderling in de groep van raadslieden, en
 - Zelfkritiek

Duur interview : 23:25 (min/sec)

Naam / functie interviewer(s) : Onbekend

Kader/context : Onbekend

Niveau van uitwerking : Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)

Drager : Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband WAV bestand
WAV- 152 B.

Datum uitwerking : 26-06-2014

Uitgewerkt door : Paul Baken

Respondent : **H.J.J. (Harry) Lips (1913-1996)**

Aanvankelijk was Lips wethouder voor ondermeer onderwijs in Amersfoort. Lips, lid van het Humanistisch Verbond vanaf het eerste uur, behoorde tot de generatie humanisten die in woord en geschrift uiting gaven aan hun serieuze humanistische levensbeschouwing. In 1947 werd hij lid van het Bureau Zomerwerk. Sinds 1948 was hij bij het Humanistisch Verbond in dienst als organisatieleider. Van 1947-1950 was hij lid van de commissie Humanisme en opvoeding. Van 1949 tot 1950 was hij voorzitter van het Buitenkerkelijk Bureau voor Pleegkinderen. Van 1948 tot 1953 was Harry Lips vertegenwoordiger van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond in de Humanistische Jongerengemeenschap. Op 01-07-1953 werd hij geestelijk verzorger bij het Thuisfront. Vanaf september 1954 was hij oprichter en mederedactielid van het maandblad *Zó* voor soldaten dat tot juni/juli 195 verscheen. Later schreef Lips veel in het blad *Ego* dat vanaf 1962 werd uitgegeven vanuit het Thuisfront.

Vanaf 01-02-1962 tot begin 1964 was hij docent Praktische Vorming bij het Humanistisch Opleidings Centrum.

Harry Lips was vanaf het begin vanaf 01-03-1964 tot aan zijn pensionering op 01-11-1973 was hij de eerste hoofdraadsman bij de dienst Humanistisch Geestelijke Verzorging Krijgsmacht.

Hij werd opgevolgd door Zoetebier. Op 3 december 1996 overleed Lips te Hardenberg.

De dienst Humanistisch Geestelijke Verzorging bij de krijgsmacht (HGV krijgsmacht):

komt voort uit het Humanistisch Thuisfront, dat werd opgericht in 1948 door de PvdA, Humanitas en het Humanistisch Verbond (HV). Het Thuisfront bood humanistisch vormingswerk voor buitenkerkelijke militairen. Dit gebeurde aanvankelijk buiten de kazernepoorten; tot in de jaren zestig van de twintigste eeuw was er binnen de Nederlandse strijdkrachten geen voorziening voor hen die zich uit principe niet wilden wenden tot de protestantse, rooms-katholieke of joodse geestelijk raadslieden.

Sinds 1964 is het Humanistisch Verbond verantwoordelijk voor de geestelijke verzorging van buitenkerkelijke militairen. In februari van het jaar 1967, na ruim een decennium politieke strijd en een proefperiode van drie jaar, werd de heer H.J.J. Lips door de overheid aangesteld als de eerste hoofdraadsman van de dienst Humanistisch Geestelijke Verzorging bij de krijgsmacht. Enkele maanden later traden de eerste vier humanistische raadslieden in dienst.

Teller: min./sec.	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
00:00	Eisen aan de geestelijke verzorgers.	Moeten ze naast een geestelijke achtergrond ook steeds meer een maatschappelijke achtergrond hebben?
01:00		Lips: Kleurloze mensen niet geschikt voor geestelijke verzorging.
01:08		Geestelijk verzorger moet -een volwassen mens zijn; -die zich de problemen van deze wereld en deze samenleving heeft toegeëigend; -daarover gelezen of nagedacht heeft, en -die daarover in grote lijnen een mening gevormd heeft.
	Onafhankelijke opstelling geestelijk verzorgers in de Krijgsmacht.	
01:25		Maar: Die eigen mening mag in de gesprekken in de geestelijke verzorging geen doorslaggevende rol spelen. Maar die eigen mening heeft wel grote waarde.
02:20	Gesprek geestelijke verzorging: hoe dient dat te verlopen?	a. Iedere deelnemer krijgt de kans –als hij die al heeft- te spuien (maar dat is niet het belangrijkste);
02:51		b. Ze krijgen de kans meningen van anderen te horen, en informatie over die meningen te krijgen, zodat ze goed weten wat de meningen inhouden; c. De geestelijk verzorger dient zoveel informatie te verstrekken dat de deelnemers zelf hun mening kunnen vormen.
03:20	De eigen mening van de geestelijk verzorger.	Geestelijk verzorger moet niet een mening of standpunt propageren. Maar hij moet zo nodig zoveel informatie verstrekken dat deelnemers de verschillende meningen kennen.
03:46		Ze hoeven niet te weten wat de mening van de raadsman is: dat is bijkomstig.
03:51	De wonderlijke / mysterieuze gebeurtenis in de geestelijke verzorging.	Dat deelnemers langzaam aan tot een eigen keuze komen.
04:18	Doel geestelijke verzorging:	In het gesprek zoveel ruimte scheppen dat deelnemers zich afvragen:

Teller: min./sec.	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
04:49 04:26 05:09	En daar gaat het in de geestelijke verzorging ook om:	Wat vind ik er nou zelf van?! Dat sta je in de weg als je zodanig met je eigen mening komt dat de man niet meer hoeft te vragen: wat vind ik er nou eigenlijk zelf van. Verder kan de geestelijk verzorger ook niet gaan: de rest moet de man zelf doen. Dat de man het zelf gaat doen.
05:19 05:30 05:36 05:45 06:12 06:20 06:49	Geestelijk verzorger moet een maatschappelijke achtergrond hebben en zelf een mening hebben Het wonderlijke -ik zou haast zeggen mysterieuze- gebeuren in de geestelijke verzorging is een mens die zichzelf vragen begint te stellen.	Eigen mening; Eigen mening niet propageren; Er niet voorbarig mee te koop lopen; Wel desgevraagd eigen mening geven. Desgevraagd niet je eigen mening geven vindt Lips laf . Je eigen mening kort en zakelijk geven. Eigen mening relativieren, zodat de man gaat begrijpen dat het er om gaat dat hij zijn eigen mening vormt. Razend moeilijk omdat haast alle mensen sterk de neiging hebben om al vrij gauw met de eigen mening op tafel te komen. Coornhert-huis Humanistisch Vormingscentrum.
07:07		Mensen die in 5 minuten concluderen dat ze ook humanist zijn geworden verliezen op een bepaald moment hun geloof ook weer gemakkelijk in 5 minuten .
07:58	Onafhankelijke opstelling geestelijk verzorger in de krijgsmacht:	Is er geen plaats voor een onafhankelijke opstelling van de geestelijke verzorging in de krijgsmacht? Daar is Lips het helemaal niet mee eens.
08:33	Een geestelijk verzorging hoort eenvoudig	En of de militaire autoriteiten dat nou leuk vindt

Teller: min./sec.	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
	weg voor zijn mening te staan en bespreekbaar te maken.	of niet is eigenlijk niet zo erg van belang.
08:48	In Nederland heeft de overheid, de hoogste politieke macht, de geestelijke verzorging in de strijdmacht heeft toegelaten, wetende en wensende dat de geestelijke verzorgingstypen niet een pot nat zouden zijn maar verschillend zouden zijn (Katholiek, Protestants, Joods, Humanistisch).	
09:32	Bedoeling strijdkracht noch te ondermijnen noch te bevorderen.	Men heeft altijd vanuit de overheid gezegd: u kunt altijd vrijmoedig uw mening zeggen in de Krijgsmacht als het u er niet om te doen is om de strijdkrachten te ondermijnen. En wij hebben er altijd bijgezegd: Dat is niet onze bedoeling, maar het is ook niet onze bedoeling om te strijdmacht te bevorderen.
09:40		
09:51	Je kunt ook op basis van het verleden niet zeggen dat een onafhankelijke opstelling van de geestelijke verzorger in de krijgsmacht niet mogelijk is.	
10:09	Onafhankelijk van geestelijke verzorging in deze tijd met de huidige grote problemen die nu spelen belangrijker dan ooit.	
10:51	Onafhankelijkheid van de geestelijk verzorger:	Geestelijk verzorger die de onafhankelijkheid opgeeft heeft op dat moment opgehouden geestelijk verzorger te zijn. Lips: Wat is een serviele geestelijk verzorger ?
11:02		
11:11	Het belang van de geestelijk verzorger:	De geestelijk verzorger heeft maar één belang en dat is het belang van de cliënt. Er is geen ander belang.
11:22	Humanistisch geestelijk verzorger en het humanisme en het Humanistisch Verbond.	De humanistisch geestelijk raadsman is ook geen pleitbezorger voor het humanisme of het Humanistisch Verbond. Lips heeft altijd geweigerd propaganda voor

Sprekend Humanisme:

Interview/Lezing/Forumdiscussie/Radioprogramma-jaar/datum-met-Naam over ONDERWERP

Teller: min./sec.	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		het humanisme en het Humanistisch Verbond te maken.
11:47		Maar het is toch in zijn belang dat ie humanist wordt? Lips: Dat is de oude mening van de kerken dat je zoveel missie en zending kan bedrijven als je wil als iemand maar christelijk wordt.
11:59	Missie en zendingsdrang in de geestelijke verzorging.	Missie en zendingsdrang is in strijd met de onafhankelijkheid van de geestelijk raadsman en ook de onafhankelijkheid en vrijheid van de cliënten.
12:12 12:30 12:52 13:13	Is er voorzichtigheid binnen de HGV binnengeslopen? Verschillen in visie binnen de HGV Krijgsmacht	Jaarboek HGV in de Krijgsmacht dat niet werd uitgegeven: <ul style="list-style-type: none">• Lips was zelf voor publicatie;• Zou nu wel zonder enige moeite gepubliceerd zijn;• Democratiseringsproces binnen de HGV;• Publicatie terwijl meerderheid tegen was zou niet redelijk geweest zijn.
14:27	Democratiseringsproces in de HGV Krijgsmacht	Als je op weg bent van nogal gebonden normen uit het verleden naar meer democratie en vrijheid dan wordt er altijd gestruikeld.
15:12	Samenwerking met andere groepen geestelijk verzorgers.	Zouden zaken bij een Gezamenlijke kritische opstelling met andere groepen geestelijk verzorgers (Katholieken, Protestanten en Joden) niet anders gelopen zijn.
15:35 16:05 1654	Continue samenwerking met andere groepen geestelijk verzorging	Lips dacht dat bij katholieken en protestanten bij de geestelijke verzorging een zekere zendingsdrang speelde. Joodse geestelijk verzorgers helpen zo dacht hij alleen eigen mensen

Teller: min./sec.	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
17:05 17:12 17:26	Incidentele of beleidsmatige samenwerking, (Protestants, Joods)	Een continue samenwerking -dat je een gezamenlijk geestelijk fundament hebt- lijkt Lips niet mogelijk. In de 10 jaar dat Lips hoofdredacteur was bleek ook incidentele samenwerking niet goed mogelijk. Lips gelooft niet dat dat mogelijk was geweest.
18:09 19:05		Nu: Of dat nu anders is vraagt Lips zich af. Bij een enkele individuele geestelijk verzorger zou dat kunnen maar niet met de hele groep met inbegrip van hun kerkelijke leiding. Maar inmiddels (in 1981) is Lips 8 jaar uit de HGV Krijgsmacht.
19:12 19:35	Aan geestelijke verzorgers te stellen eisen: Kritische houding:	Is een onafhankelijke kritische opstelling van de geestelijk verzorger niet een voorwaarde voor een aanstelling? Een kritische opstelling is een van de allerbelangrijkste eisen die je kunt stellen.
20:00 20:28 20:29	Verschillende vormen van kritiek <ul style="list-style-type: none">• Kritische opstelling naar buiten• Kritische houding naar binnen	Raadslieden mogen verschillend zijn, maar er moet wel een duidelijk kritische opstelling zijn, en wel in 2 opzichten.
21:00 21:09 21:17	<ul style="list-style-type: none">▪ Onderlinge zelfkritiek in de groep van raadslieden	Als iedereen het met elkaar eens is moet je je langzamerhand gaan afvragen: doen we het niet verkeerd. Belangrijk dat er verschillende mensen en verschillende meningen binnen de groep zijn.

Sprekend Humanisme:

Interview/Lezing/Forumdiscussie/Radioprogramma-jaar/datum-met-Naam over ONDERWERP

Teller: min./sec.	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
21:47	▪ Zelfkritiek	Niet voorzichtigheid maar bescheidenheid en nuchter zijn en jezelf relativeren is erg belangrijk en noodzakelijk.
23:25	Einde band.	